

ശ്രീഃ

ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

ശ്രീമാൻ വേംകടനാഥാർയഃ കവിതാർക്കികകേസരീ |

വേദാന്താചാർയവർയോ മേ സന്നിധത്താം സദാ ഹൃദി ||

|| ഉദ്ധവ ഗീതാ - ചതുർവിംശതിതമോഽധ്യായഃ ||

*This document\* has been prepared by*

***Sunder Kidambi***

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

**His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam***

---

\*This was typeset using skt and Hellingman's T<sub>E</sub>X for Malayalam.

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ

# || ഉദ്ധവ ഗീതാ - ചതുർവിംശതിതമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഉദ്ധവ ഉവാച

സുദുസ്തരാമിമാം മന്യേ യോഗചർയാമനാത്മനഃ |

യഥാഞ്ജസാ പുമാൻ സിദ്ധ്യേത്തന്മേ ബ്രൂഹ്യഞ്ജസാച്യുത || 24.1 ||

പ്രായശഃ പുൺദരീകാക്ഷ യുഞ്ജന്തോ യോഗിനോ മനഃ |

വിഷീദന്ത്യസമാധാനാനന്മനോനിഗ്രഹകർശിതാഃ || 24.2 ||

അഥാത ആനന്ദദുഃഖം പദാംബുജം

ഹംസാഃ ശ്രയേരന്നരവിന്ദലോചന |

സുഖം നു വിശ്വേശ്വര യോഗകർമ്മഭി-

സ്ത്വന്മായയാമീ വിഹതാ ന മാനിനഃ || 24.3 ||

കിം ചിത്രമച്യുത തവൈതദശേഷബന്ധോ

ദാസേഷനന്യശരണേസു യദാത്മസാത്ഥം |

യോഽരോചയത് സഹ മൃഗൈഃ സ്വയമീശ്വരാണാം

ശ്രീമത്കിരീടതടപീഡിതപാദപീഠഃ || 24.4 ||

തം ത്വാഖിലാത്മദയിതേശ്വരമാശ്രിതാനാം

സർവ്വാർത്ഥദം സ്വകൃതവിദ് വിസൃജേത കോ നു |

കോ വാ ഭജേത് കിമപി വിസ്തൃതയേഽനു ഭൂത്യൈ

കിം വാ ഭവേന്ന തവ പാദരജോജുഷാം നഃ || 24.5 ||

നൈവോപയന്ത്യപചിതിം കവയസ്തവേശ

ബ്രഹ്മായുഷാപി കൃതമൃദ്ധമുദഃ സ്മരന്തഃ |

യോഽന്തർബ്രഹ്മിസ്തനുഭൂതാമശുഭം വിധുന്വ-

ന്നാചാർയചൈത്യവപുഷാ സ്വഗതിം വ്യനക്തി || 24.6 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇത്യുദ്ധവേനാത്യനുരക്തചേതസാ

പൃഷ്ടോ ജഗത്ക്രീഡനകഃ സ്വശക്തിഭിഃ |  
ഗൃഹീതമൂർത്തിത്രയ ഈശ്വരേശ്വരോ  
ജഗാദ സപ്രേമമനോഹരസ്മിതഃ || 24.7 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച  
ഹന്ത തേ കഥയിഷ്യാമി മമ ധർമ്മാൻ സുമംഗലാൻ |  
യാങ്ഘ്രഭയാഘ്രചരൻ മർത്തേയാ മൃത്യും ജയതി ദുർജ്ജയം || 24.8 ||

കുർയാത് സർവ്വാനി കർമ്മാണി മദർത്ഥം ശനകൈഃ സ്മരൻ |  
മയ്യർപ്പിതമനശ്ചിത്തോ മദ്ധർമ്മാത്ഥമനോരതിഃ || 24.9 ||

ദേശാൻ പുണ്യാനാശ്രയേത മദ്ഭക്തൈഃ സാധുഭിഃ ശ്രിതാൻ |  
ദേവാസുരമനുഷ്യേഷു മദ്ഭക്താചരിതാനി ച || 24.10 ||

പൃഥക്സന്ത്രേണ വാ മഹ്യം പർവ്വയാത്രാമഹോത്സവാൻ |  
കാരയേദ് ഗീതന്യുത്യാദ്ദൈർമ്മഹാരാജവിഭൂതിഭിഃ || 24.11 ||

മാമേവ സർവ്വഭൂതേഷു ബഹിരന്തരപാവൃതം |  
ഈക്ഷേതാത്ഥനി ചാത്മാനം യഥാ ഖമമലാശയഃ || 24.12 ||

ഇതി സർവ്വാനി ഭൂതാനി മദ്ഭാവേന മഹാദ്യുതേ |  
സഭാജയൻ മന്യമാനോ ജ്ഞാനം കേവലമാശ്രിതഃ || 24.13 ||

ബ്രഹ്മണേ പുൽകസേ സ്തേനേ ബ്രഹ്മണ്യേഘ്നേ സ്ഫുലിംഗകേ |  
അക്രൂരേ ക്രൂരകേ ചൈവ സമദ്യക് പണ്ഡിതോ മതഃ || 24.14 ||

നരേഷഭീക്ഷ്ണം മദ്ഭാവം പുംസോ ഭാവയതോഽചിരാത് |  
സ്പർദ്ധാസുയാതിരസ്കാരാഃ സാഹംകാരാ വിയന്തി ഹി || 24.15 ||

വിസൃജ്യ സ്മയമാനാൻ സ്വാൻ ദൃശം വ്രീഡാം ച ദൈഹികീം |  
പ്രണമേദ് ഭണ്ഡവദ് ഭൂമാവാശ്ചചാണ്ഡാലഗോഖരം || 24.16 ||

യാവത് സർവ്വേഷു ഭൂതേഷു മദ്ഭാവോ നോപജായതേ |  
താവദേവമുപാസീത വാങ്മനഃകായവൃത്തിഭിഃ || 24.17 ||

സർവ്വം ബ്രഹ്മാത്മകം തസ്യ വിദ്യയാഽഽത്മമനീഷയാ |  
പരിപശ്യന്നുപരമേത് സർവ്വതോ മുക്തസംശയഃ || 24.18 ||

അയം ഹി സർവ്വകൽപാനാം സധ്രീചീനോ മതോ മമ |  
മദ്ഭാവഃ സർവ്വഭൂതേഷു മനോവാക്യായവൃത്തിഭിഃ || 24.19 ||

ന ഹ്യംഗോപക്രമേ ധ്വംസോ മദ്ധർമ്മസ്യോദ്ധവാബപി |  
മയാ വ്യവസിതഃ സമ്യങ് നിർഗ്ഗുണത്വാദനാശിഷഃ || 24.20 ||

യോ യോ മയി പരേ ധർമ്മഃ കൽപ്യതേ നിഷ്ഫലായ ചേത് |  
തദായാസോ നിരർത്ഥഃ സ്യാദ് ഭയാഭേരിവ സത്തമ || 24.21 ||

ഏഷാ ബുദ്ധിമതാം ബുദ്ധിർമ്മനീഷാ ച മനീഷിണാം |  
യത് സത്യമന്യതേനേഹ മർത്യേനാപ്നോതി മാമൃതം || 24.22 ||

ഏഷ തേഭിഹിതഃ കൃത്സ്നോ ബ്രഹ്മവാദസ്യ സംഗ്രഹഃ |  
സമാസവ്യാസവിധിനാ ദേവാനാമപി ദുർഗ്ഗമഃ || 24.23 ||

അഭീക്ഷ്ണശസ്തേ ഗഭിതം ജ്ഞാനം വിസ്ഫഷ്ടയുക്തിമത് |  
ഏതദ് വിജ്ഞായ മുച്യേത പുരുഷോ നഷ്ടസംശയഃ || 24.24 ||

സുവിവിക്തം തവ പ്രശ്നം മയൈതദപി ധാരയേത് |  
സനാതനം ബ്രഹ്മഗുഹ്യം പരം ബ്രഹ്മാധിഗച്ഛതി || 24.25 ||

യ ഏതന്മ ഭക്തേഷു സമ്പ്രദദ്യാത് സുപുഷ്കലം |  
തസ്യാഹം ബ്രഹ്മദായസ്യ ദദാമ്യാത്മാനമാത്മനാ || 24.26 ||

യ ഏതത് സമധീയീത പവിത്രം പരമം ശുചി |  
സ പുയേതാഹരഹർമ്മാം ജ്ഞാനഭീപേന ദർശയൻ || 24.27 ||

യ ഏതച്ഛ്രദ്ധയാ നിത്യമവ്യഗ്രഃ ശൃണുയാന്നരഃ |  
മയി ഭക്തിം പരാം കുർവ്വൻ കർമ്മഭിർന്ന സ ബധ്യതേ || 24.28 ||

അപ്യുദ്ധവ ത്വയാ ബ്രഹ്മ സഖേ സമവധാരിതം |  
അപി തേ വിഗതോ മോഹഃ ശോകശ്ചാസൗ മനോഭവഃ || 24.29 ||

നൈതത്വയാ ദാമികായ നാസ്തികായ ശഠായ ച |  
അശുശ്രൂഷോരഭക്തായ ദുർവ്വിനീതായ ദീയതാം || 24.30 ||

ഏതൈർദ്ദോഷൈർവ്വിഹീനായ ബ്രഹ്മണ്യായ പ്രിയായ ച |  
സാധവേ ശുചയേ ബ്രൂയാദ് ഭക്തിഃ സ്യാച്ഛരൂദ്രയോഷിതാം || 24.31 ||

നൈതദ് വിജ്ഞായ ജിജ്ഞാസോർജ്ഞാതവ്യമവശിഷ്യതേ |  
പീത്വാ പീയൂഷമമൃതം പാതവ്യം നാവശിഷ്യതേ || 24.32 ||

ജ്ഞാനേ കർമ്മണി യോഗേ ച വാർത്തായാം ദണ്ഡധാരണേ |  
യാവാൻരതോ നൃണാം താത താവാംസ്തേഹം ചതുർവ്വിധഃ || 24.33 ||

മർത്തേയാ യദാ തൃക്തസമസ്തകർമ്മാ  
നിവേദിതാത്മാ വിചികീർഷിതോ മേ |  
തദാമൃതത്വം പ്രതിപദ്യമാനോ  
മയാഽഽത്മഭൂയായ ച കൽപതേ വൈ || 24.34 ||

ശ്രീശുക ഉവാച  
സ ഏവമാദർശിതയോഗമാർഗ്ഗ-  
സ്തദോത്തമശ്ലോകവചോ നിശമ്യ |  
ബദ്ധാഞ്ജലിഃ പ്രീത്യുപരുദ്ധകൺഠോ  
ന കിഞ്ചിദുചേഽശ്രൂപരിപ്ലുതാക്ഷഃ || 24.35 ||

വിഷ്ടഭ്യ ചിത്തം പ്രണയാവഘൂർണ്ണം  
ധൈര്യേണ രാജൻ ബഹു മന്യമാനഃ |  
കൃതാഞ്ജലിഃ പ്രാഹ യദുപ്രവീരം  
ശീർഷ്ണാ സ്വപൃശംസ്തച്ചരണാരവിന്ദം || 24.36 ||

ശ്രീഉദ്ധവ ഉവാച  
വിദ്രാവിതോ മോഹമഹാസകാരോ  
യ ആശ്രിതോ മേ തവ സന്നിധാനാത് |  
വിഭാവസോഃ കിം നു സമീപഗസ്യ  
ശീതം തമോ ഭീഃ പ്രഭവന്ത്യജാഭ്യ || 24.37 ||

പ്രത്യർപ്പിതോ മേ ഭവതാനുകമ്പിനാ  
 ഭൃത്യായ വിജ്ഞാനമയഃ പ്രദീപഃ |  
 ഹിത്വാ കൃതജ്ഞസ്തവ പാദമൂലം  
 കോഽന്യത് സമീയാച്ഛരണം ത്വദീയം || 24.38 ||

വ്യക്ണശ്ച മേ സുഭൃഡഃ സ്നേഹപാശോ  
 ദാശാർഹവൃഷ്ണ്യന്ധകസാത്വതേഷു |  
 പ്രസാരിതഃ സൃഷ്ടിവിവൃദ്ധയേ ത്വയാ  
 സ്വമായയാ ഹ്യാത്മസുബോധഹേതിനാ || 24.39 ||

നമോഽസ്തു തേ മഹായോഗിൻ പ്രപന്നമനുശാധി മാം |  
 യഥാ ത്വച്ഛരണാംഭോജേ രതിഃ സ്യാദനപായിനീ || 24.40 ||

ശ്രീഭഗവാനുവാച  
 ഗച്ഛേദാദ്ധവ മയാഽഽഭിഷ്ടോ ബദർയാഖ്യം മമാശ്രമം |  
 തത്ര മത്പാദതീർത്ഥമാദേ സ്നാനോപസ്പർശണൈഃ ശുചിഃ || 24.41 ||

ഈക്ഷയാലകനന്ദായാ വിധൂതാശേഷകൽമഷഃ |  
 വസാനോ വൽകലാന്യംഗ വന്യഭൂക് സുഖനിഃസ്പൃഹഃ || 24.42 ||

തിതിക്ഷുർഭവമാത്രാണാം സുശീലഃ സംയതേന്ദ്രിയഃ |  
 ശാന്തഃ സമാഹിതധിയാ ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസംയുതഃ || 24.43 ||

മത്തോഽനുശിക്ഷിതം യത്തേ വിവിക്തമനുഭാവയൻ |  
 മയ്യാവേശിതവാക്ചിത്തോ മദ്ധർമ്മനിരതോ ഭവ |  
 അതിവ്രജ്യ ഗതീസ്തിസ്രോ മാമേഷ്യസി തതഃ പരം || 24.44 ||

ശ്രീശുക ഉവാച  
 സ ഏവമുക്തോ ഹരിമേധസോദ്ധവഃ  
 പ്രദക്ഷിണം തം പരിസൃത്യ പാദയോഃ |  
 ശിരോ നിധായാശ്രുകലാഭിരാർദ്രധീ-  
 ര്നൃഷിഞ്ചദദന്ദപരോഽപ്യപക്രമേ || 24.45 ||

സുദുസ്ത്യജസ്നേഹവിയോഗകാതരോ  
 ന ശക്നുവംസ്തം പരിഹാതുമാതുരഃ |  
 കൃച്ഛ്രം യയൗ മുർദ്ധനി ഭർത്യപാദുകേ  
 ബിഭ്രന്നമസ്കൃത്യ യയൗ പുനഃ പുനഃ || 24.46 ||

തതസ്തമന്തർഹൃദി സന്നിവേശ്യ  
 ഗതോ മഹാഭാഗവതോ വിശാലാം |  
 യഥോപദിഷ്ടാം ജഗദേകബന്ധുനാ  
 തപഃ സമാസ്ഥായ ഹരേരഗാദ് ഗതിം || 24.47 ||

യ ഏതദാനന്ദസമുദ്രസംഭൃതം  
 ജ്ഞാനാമൃതം ഭാഗവതായ ഭാഷിതം |  
 കൃഷ്ണേന യോഗേശ്വരസേവിതാംശ്രിണോ  
 സച്ഛ്രദ്ധയാഽഽസേവ്യ ജഗദ് വിമുച്യതേ || 24.48 ||

ഭവഭയമപഹന്തും ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസാരം  
 നിഗമകൃദുപജ്ഘ്രേ ഭൃങ്ഗവദ് വേദസാരം |  
 അമൃതമുദധിതശ്ചാപായയദ് ഭൃത്യവർഗ്ഗാൻ  
 പുരുഷമൃഷഭമാദ്യം കൃഷ്ണസഞ്ജ്ഞം നതോഽസ്ഥി || 24.49 ||

|| ഇതി ചതുർവിംശതിതമോഽധ്യായഃ ||